

متن پرسش

با سلام و عرض ارادت (در رابطه با سوال ۲۸۳۳۹) و با کمال احترام به جناب استاد طاهرزاده عزیز و گرامی؛ با توجه به مطالعه شرح طهارت حضرت علامه حسن زاده حفظه الله؛ عقیده بنده حقیر بر این است که انسانها وقتی که از نظر کمالات معنوی و از نظر رشد عرفانی به حد قابل توجهی می‌رسند این افراد از نظر لطافت روح و ظرافت قلب خیلی به شرایط ایده آلی رسیده اند که یا از طریق منامیات (خواب) و یا از طریق مکاشفات (بیداری) ارتباط و اتصال با ملکوت عالم پیدا می‌کنند که از این طریق صاحب اسرار و حقایقی معنوی می‌شوند از جمله حضرت عارف بزرگ میرزا جواد آقا ملکی تبریزی (ره) که از طریق خواب بیشترین ارتباط و اتصال را با ملکوت عالم پیدا کرده بود و یا عارف بی بدیل حضرت آقای قاضی (ره) که از طریق مکاشفات چنین حالاتی داشتند حاصل بنابر روایات وقتی که انسان عقلش کامل می‌شود سخنش کوتاه می‌گردد. گرچه خواب را هم باید از طریق عقل و شرع و لسان اهل البیت مورد بررسی و دقت قرار داد و از این جهت قابل اعتماد است مثل خواب حضرت یوسف نبی سلام الله و... از استاد پرتلاش والهی التماس دعا دارم. موفق و موید باشید ان شاءالله

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: عنایت دارید مکاشفات با خواب و رؤیا متفاوت است. خواب می‌تواند برای خود شخص حجت باشد ولی نباید ملاک قرار گیرد. آیت الله شجاعی در یکی از نوشته‌های خود غیر از کتاب «مقالات» و «معاد»، نکات خوبی در مورد این‌که به طور کلی نباید خواب را حجت قرار داد، فرموده‌اند که البته فراموش کرده‌ام در کدام از آثارشان می‌باشد. در کتاب «جایگاه جن و شیطان و جادوگر» بحثی تحت عنوان «نقش عقاید در رؤیا» هست می‌تواند در این مورد مفید باشد. موفق باشید